

ימי עיון בתנ"ך תשע"ט

קריעת הים וייבושו (שיעור מס' 30 / יונתן גרוסמן)

1. "מה תצעק אֵלַי" (י"ד, טו)

ראב"ע (הפירוש הארוך): "מה תצעק – יש אומרים כי משה היה צועק אל השם. וזה איננו נכון כי כבר דבר לו 'ואכבדה בפרעה'. רק נאמר על משה שהוא כנגד כל ישראל, בעבור שצעקו בני ישראל אל ה'".

ספורנו: "מה תצעק אלי – כי אמנם הוא היה בכלל 'ויצעקו בני ישראל אל ה'". אמנם צעקת משה לא היתה מיראת פרעה וחילו, כי כבר הגיד לישראל את מפלת המצרים ומיתתם כאמרו 'לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם', 'ה' ילחם לכם'. אבל היתה צעקתו על שרי ישראל שהעזו פניהם באמרם 'המבלי אין קברים', וחשב בשביל זה שלא ישמעו לו להכנס בים. לפיכך אמר לו: 'מה תצעק אלי בזה, כי אמנם אתה חושד בכשרים. 'דבר אל בני ישראל ויסעו' – ולא ימרו את פיך".

2. "ויולף ה' את הים ברוח קדים עזה פל הלילה" (י"ד, כא)

מלבי"ם: "היה בכאן שני ענינים: א' נעשה ע"י משה שהטה ידו, וא' נעשה ע"י ה' שהוליד את הים ברוח קדים עזה. ומפרש שע"י שהוליד ה' את הים ברוח קדים שם את הים לחרבה, וע"י נטית ידו של משה נבקעו המים, ר"ל שהמים נתבקעו ונחצו לשנים, אבל הלא ישובו ויתאחדו, ועל זה היה הרוח מאת ה' שהחריב את הים וקלקל סדרו שהרוח לא הניח המים להתאחד רק נצבו כשתי חומות".

3. חזרת המים למקומם (י"ד, כו-כח)

ביצוע (י"ד, כז-כח)	ציווי למשה (י"ד, כו)
ויט משה את ידו על הים	ויאמר ה' אל משה: נטה את ידך על הים
וישב הים לפנות בקר לאיתנו ומצרים נסים לקראתו וינער ה' את מצרים בתוף הים.	
וישובו המים על מצרים על רכבו ועל פרשיו.	

ביצוע	ציווי למשה
ויעשו כן	דבר אל בני ישראל וישבו ויחננו לפני פי החירת
ויגד למלך מצרים כי ברח העם ויחפז לבב פרעה ויעבדיו אל העם ויאמרו מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו	ואמר פרעה לבני ישראל נבכים הם בארץ סגר עליהם המדבר.
ויחזק ה' את לב פרעה מלך מצרים וירדף אחרי בני ישראל	ויחזקתי את לב פרעה וירדף אחריהם
ויפרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה'. ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים	
ויחם את מחנה מצרים. ויסר את אפן מרכבתיו וינהגו בכבדת ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל כי ה' נלחם להם במצרים.	ואכבדה בפרעה ובכל חילו וידעו מצרים כי אני ה'

ימי עיון בתנ"ך תשע"ט

סיפור קריעת הים	סיפור ייבוש הים
(ה) וַיִּגְדַּל לְמִלְחָה מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם וַיַּהֲפֹךְ לִבָּב פְּרָעָה וַעֲבָדֵי אֵל הָעָם וַיֹּאמְרוּ מַה זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי שָׁלַחנָּה אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעִבְדָּנוּ. (ו) וַיֹּאסֶר אֶת רַכְבּוֹ וְאֶת עַמּוֹ לְקַח עִמּוֹ. (ז) וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹר וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם וְשָׁלְשָׁם עַל כָּלֹ.	(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. (ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּשְׁבוּ וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי פִי הַחִירֹת בֵּין מִגְדַּל וּבֵין הַיָּם לִפְנֵי בַעַל צְפֹן נַכְחוּ תַחְנוּ עַל הַיָּם. (ג) וְאָמַר פְּרָעָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִבְכִים הִם בְּאַרְצָ סָגַר עֲלֵיהֶם הַמַּדְבָּר. (ד) וְחִזְקֹתִי אֶת לֵב פְּרָעָה וְרַדְף אַחֲרֵיהֶם וְאֶכְבְּדָהּ בַּפְּרָעָה וּבְכָל חִילוֹ וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי ה' וַיַּעֲשׂוּ כֵן.
(י) וּפְרָעָה הִקְרִיב וַיִּשְׂאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵינֵיהֶם וְהִנֵּה מִצְרַיִם נֹסְעֵ אַחֲרֵיהֶם וַיִּירָאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה'. (יא) וַיֹּאמְרוּ אֵל מֹשֶׁה הַמִּבְלִי אֵינִי קֹבְרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ לְמוֹת בַּמַּדְבָּר מַה זֹּאת עָשִׂיתָ לָנוּ לְהוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם. (יב) הֲלֹא זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֵלֶיךָ בְּמִצְרַיִם לֵאמֹר חַדַּל מִמֶּנּוּ וְנַעֲבֹדָהּ אֶת מִצְרַיִם כִּי טוֹב לָנוּ עֲבַד אֶת מִצְרַיִם מִמֹּתֵנוּ בַּמַּדְבָּר.	(ח) וַיַּחֲזֹק ה' אֶת לֵב פְּרָעָה מִלְחָה מִצְרַיִם וַיִּרְדֹּף אַחֲרָי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים בְּיַד רָמָה. (ט) וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וַיִּשְׁיִגּוּ אוֹתָם חֲנִים עַל הַיָּם כֹּל סוֹס רֶכֶב פְּרָעָה וּפָרָשָׁיו וְחִילוֹ עַל פִּי הַחִירֹת לִפְנֵי בַעַל צְפֹן.
(טו) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מַה תַּצַּעַק אֵלַי דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ. (טז) וְאַתָּה הָרַם אֶת מִטְוֶה וְנִטָּה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם וּבִקְעָהוּ וַיָּבֵאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבֵּשָׁה. (יז) וְאֲנִי הִנְנִי מַחֲזֵק אֶת לֵב מִצְרַיִם וַיָּבֵאוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֶכְבְּדָהּ בַּפְּרָעָה וּבְכָל חִילוֹ בְּרַכְבוֹ וּבַפָּרָשָׁיו. (יח) וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי ה' בְּהַכְבְּדִי בַּפְּרָעָה בְּרַכְבוֹ וּבַפָּרָשָׁיו.	(יג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אֵל תִּירָאוּ הַתִּיַצְבוּ וַיֵּרְאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה' אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רָאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסְפוּ לְרָאֹתָם עוֹד עַד עוֹלָם. (יד) ה' יִלְחַם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרֹשׁוּן.
(כא) וַיִּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם ... וַיִּבְקְעוּ הַמַּיִם. (כב) וַיָּבֵאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבֵּשָׁה וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִימִינֵם וּמִשְׁמָאלָם. (כג) וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם וַיָּבֵאוּ אַחֲרֵיהֶם כֹּל סוֹס פְּרָעָה רַכְבוֹ וּפָרָשָׁיו אֶל תוֹךְ הַיָּם.	(יט) וַיִּסַּע מִלֶּאֶד הָאֱלֹהִים הַהֲלֹךְ לִפְנֵי מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךְ מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּסַּע עִמּוֹד הָעֲנָן מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמֵד מֵאַחֲרֵיהֶם. (כ) וַיָּבֵא בֵּין מַחְנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הָעֲנָן וַיַּחֲשֹׁף וַיִּאָּר אֶת הַלְּיָלָה וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלְּיָלָה. וַיִּוֹלֶךְ ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עֲזָה כָּל הַלְּיָלָה וַיִּשָּׁם אֶת הַיָּם לְחַרְבָּה
(כו) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה נִטָּה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם וַיֵּשְׁבוּ הַמַּיִם עַל מִצְרַיִם עַל רַכְבוֹ וְעַל פָּרָשָׁיו.	(כד) וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר וַיִּשְׁקֹף ה' אֶל מַחְנֵה מִצְרַיִם בַּעֲמוֹד אֵשׁ וְעָנָן וַיְהִים אֶת מַחְנֵה מִצְרַיִם. (כה) וַיִּסַּר אֶת אַפְּו מִרְכַבְתָּיו וַיִּנְהַגְהוּ בַּכְּבֹדָה וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אֲנוֹסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי ה' יִלְחַם לָהֶם בְּמִצְרַיִם.
(כז) וַיִּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם (כח) וַיִּשְׁבוּ הַמַּיִם וַיִּכְסּוּ אֶת הָרַכָּב וְאֶת הַפָּרָשִׁים לְכָל חֵיל פְּרָעָה הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בָּיָם לֹא נִשְׂאָר בָּהֶם עַד אַחַד.	(כז) וַיִּשָּׁב הַיָּם לִפְנוֹת בָּקֶר לְאִיתָנוּ וּמִצְרַיִם נָסִים לְקִרְאָתוֹ וַיִּנְעַר ה' אֶת מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם.
(כט) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בַּיַּבֵּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִימִינֵם וּמִשְׁמָאלָם.	(ל) וַיִּוֹשַׁע ה' בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרַיִם וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת עַל שְׁפַת הַיָּם. (לא) וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת ה' וַיִּאֱמִינוּ בָּה' וּבַמֹּשֶׁה עַבְדּוֹ.